Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PAOLA MENGOZZIEGO
przedstawiona w dniu 17 stycznia 2013 r.[1]

Sprawa C-111/10

Komisja Europejska
przeciwko

Radzie Unii Europejskiej

Pomoc państwa — Kompetencja Rady — Artykuł 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE — Istniejące systemy pomocy — Propozycja stosownych środków — Skutki — Rozporządzenie nr 659/1999 — Pomoc na inwestycje w zakup gruntów rolnych na Litwie

1. W ramach skargi będącej przedmiotem niniejszego postępowania Komisja zwraca się do Trybunału o stwierdzenie nieważności decyzji 2009/983/UE Rady z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie przyznania przez władze Republiki Litewskiej pomocy państwa na zakup państwowych gruntów rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją")[2].

2. W trzech innych skargach wniesionych równolegle Komisja zaskarżyła decyzje Rady dotyczące tego samego rodzaju pomocy przyznanej przez Rzeczpospolitą Polską (sprawa C-117/10), Republikę Łotewską (sprawa C-118/10) i Republikę Węgierską (sprawa C-121/10).

3. Wszystkie skargi dotyczą tego samego delikatnego problemu: czy sformułowana przez Komisję w ramach stałego badania systemów pomocy istniejących w państwach członkowskich, przeprowadzanego zgodnie z postanowieniami art. 108 ust. 1 TFUE (lub art. 88 ust. 1 WE w sprawie C-117/10), propozycja stosownych środków stanowi ostateczne stanowisko tej instytucji w sprawie zgodności spornego systemu ze wspólnym rynkiem, mogące zablokować wykonanie przez Radę kompetencji przyznanej jej w art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE (lub w art. 88 ust. 2 akapit trzeci WE) do zatwierdzenia pomocy na zasadzie odstępstwa od art. 107 TFUE (lub art. 87 WE) i innych postanowień mających zastosowanie, w przypadku gdy wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję?

I – Ramy prawne

4. Zgodnie z art. 108 ust. 1 TFUE:

„Komisja we współpracy z państwami członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego".

1 — Język oryginału: włoski.
2 — Dz.U. L 338, s. 93.

5. Ustęp 2 akapity trzeci i czwarty tegoż artykułu przewidują, co następuje:

„Na wniosek państwa członkowskiego Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zdecydować, że pomoc, którą to państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułu 107 lub rozporządzeń przewidzianych w artykule 109, jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli w odniesieniu do danej pomocy Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, wystąpienie zainteresowanego państwa z wnioskiem skierowanym do Rady powoduje zawieszenie tej procedury do czasu zajęcia stanowiska przez Radę.

Jednakże jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja wydaje decyzję w sprawie".

6. Jeśli chodzi o prezentację odpowiednich postanowień z rozdziału 4 załącznika IV do aktu przystąpienia Litwy do Unii Europejskiej (zwanego dalej „aktem przystąpienia z 2003 r.")[3], rozporządzenia (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 traktatu WE[4], wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnictwa (zwanych dalej „wytycznymi dla rolnictwa z roku 2000")[5] oraz wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013 (zwanych dalej „wytycznymi dla rolnictwa na lata 2007–2013")[6], z uwagi na zasadniczą zbieżność ram prawnych niniejszej sprawy i sprawy C-117/10 pozwalam sobie odesłać do pkt 5–16 opinii przedstawionej przeze mnie w tejże sprawie w dniu dzisiejszym.

7. W komunikacie opublikowanym w Dzienniku Urzędowym z dnia 15 marca 2008 r.[7] Komisja przyjęła do wiadomości, zgodnie z art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999, „wyraźną i bezwarunkową zgodę" Litwy na przyjęcie zaproponowanych stosownych środków zawartych w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, udzieloną Komisji na piśmie przez władze litewskie w dniu 22 marca 2007 r

II – Okoliczności powstania sporu i zaskarżona decyzja

8. Zgodnie z procedurą określoną w rozdziale 4 załącznik IV do traktatu o przystąpieniu z 2003 r. w dniu 31 sierpnia 2004 r. Litwa powiadomiła Komisję o środkach, wobec których chciała, żeby zostały uznane za istniejącą pomoc w rozumieniu art. 88 ust. 1 WE do końca trzeciego roku od przystąpienia. Wśród środków tych wymieniono system „wsparcia na zakup gruntów"[8].

9. W decyzji z dnia 22 listopada 2006 r.[9] Komisja rozpatrzyła i zatwierdziła do dnia 31 grudnia 2010 r. projekt systemu pomocy inwestycyjnej na zakup gruntów rolnych o powierzchni nieprzekraczającej 300 ha, zgłoszony przez władze litewskie i mający na celu stworzenie warunków niezbędnych do zakładania racjonalnie zarządzanych gospodarstw rolnych. W ramach tego projektu pomoc mogła być przyznawana na podstawie dwóch alternatywnych mechanizmów. Pierwszy, dostępny tylko dla młodych rolników, przewidywał obniżenie ceny zakupu poprzez jej pomnożenie przez 0,6 w przypadku płatności gotówką oraz przez 0,75 w pozostałych przypadkach. Pomoc przyznawana w oparciu o drugi

3 — Akt dotyczący warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej, Dz.U. L 236, w szczególności s. 798.

4 — Dz.U. L 83, s. 1.

5 — Dz.U. 2000, C 28, s. 2.

6 — Dz.U. 2006, C 319, s. 1.

7 — Dz.U. C 70, s. 1.

8 — Dz.U. C 147 z dnia 17 czerwca 2005 r., s. 2. Jeśli chodzi o Litwę, tytuł omawianego systemu jest wskazany w pkt 20.

9 — N112/05 „Pomoc na zakup gruntów", Dz.U. C 317, s. 6. Angielska wersja decyzji jest dostępna w serwisie internetowym DG COMP pod adresem http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/decisions/n11205_en.pdf.

mechanizm stanowiła różnicę pomiędzy odsetkami faktycznie płaconymi przez nabywcę (wynoszącymi co najmniej 5%) a odsetkami stosowanymi przez bank. Przyznanie pomocy było uzależnione od spełnienia pewnych dodatkowych zobowiązań, różniących się w zależności od zastosowanego mechanizmu, takich jak na przykład zobowiązanie do przestrzegania minimalnych przepisów w zakresie ochrony środowiska lub dobrostanu zwierząt bądź zobowiązanie do nieodstępowania zakupionych gruntów lub do niezmieniania przeznaczenia gruntów nabytych od państwa przez okres pięciu lat. Ponadto potencjalni beneficjenci pomocy musieli spełniać kilka warunków, takich jak na przykład posiadanie praktycznego doświadczenia w branży rolniczej lub odbycie specjalnego szkolenia zawodowego, poświadczonego dyplomem. Intensywność pomocy nie mogła przekraczać 40% kwalifikujących się wydatków. System miał być stosowany do 2010 r.[10].

10. W piśmie z dnia 30 maja 2005 r. Komisja wezwała państwa członkowskie do przedstawienia jej propozycji mających na celu uproszczenie zasad dotyczących pomocy w sektorze rolnym. W piśmie z dnia 19 czerwca 2006 r. rząd litewski zwrócił się do Komisji z prośbą o utrzymanie możliwości przyznawania pomocy inwestycyjnej na zakup gruntów rolnych, w szczególności na rzecz młodych rolników, przy ewentualnym zmniejszeniu intensywność tej pomocy. Rzeczone państwo członkowskie zajęło takie samo stanowisko podczas zebrania Komisji i państw członkowskich, które miało miejsce w dniach 22 i 23 czerwca 2006 r.

11. W piśmie z dnia 12 listopada 2009 r. skierowanym do Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa władze litewskie zwróciły się z prośbą o zatwierdzenie pomocy przeznaczonej na zakup gruntów rolnych na Litwie w drodze wyjątku na podstawie art. 88 ust. 2 akapit trzeci WE. Dnia 4 grudnia 2009 r. wspomniane państwo członkowskie przekazało Radzie kilka dodatkowych informacji.

12. Dnia 16 grudnia 2009 r. Rada jednogłośnie przyjęła zaskarżoną decyzję (siedem delegacji wstrzymało się od głosu). Artykuł 1 tej decyzji stanowi, co następuje:

„Uznaje się, że nadzwyczajna pomoc państwa władz litewskich przeznaczona na kredyty na zakup państwowych gruntów rolnych, która wyniesie maksymalnie 55 mln [litów litewskich (LTL)] i zostanie przyznana w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., jest zgodna z rynkiem wewnętrznym".

13. Uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc jest opisana w motywach 5 i 6 zaskarżonej decyzji w następujący sposób:

„(5) Pomoc państwa przyznana zostanie w dwóch alternatywnych formach: 1) przez pomnożenie ceny rynkowej nabywanego gruntu przez współczynnik wagowy (0,6 lub 0,75 w przypadku młodych rolników, jeżeli zostaną spełnione wszystkie warunki określone w programie [systemie] pomocy); 2) przez sprzedaż państwowych gruntów rolnych na raty – w takim przypadku pomoc odpowiada różnicy między faktycznymi odsetkami płaconymi przez nabywcę, które wynoszą co najmniej 5%, a odsetkami stosowanymi przez bank udzielający kredytu.

(6) Pomoc państwa, która ma zostać przyznana, wynosi maksymalnie 55 mln [LTL] i powinna umożliwić w latach 2010–2013 zakup łącznie 370 000 ha gruntów rolnych w ilości 300 ha gruntów na jednego nabywcę. Średnia wartość pomocy dla każdego gospodarstwa powinna wynieść około 11 000 LTL […]".

10 — Zobacz pkt 2.2 decyzji.

III – Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

14. W piśmie, które złożono w sekretariacie Trybunału w dniu 26 lutego 2010 r., Komisja wniosła skargę będącą przedmiotem niniejszego postępowania. Postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2010 r. Republika Węgierska, Republika Litewska i Rzeczpospolita Polska zostały dopuszczone do postępowania w charakterze interwenientów popierających żądania Rady.

15. Komisja zwraca się do Trybunału o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji i obciążenie Rady kosztami postępowania. Rada zwraca się do Trybunału o oddalenie skargi jako bezzasadnej i obciążenie Komisji kosztami postępowania. Węgry, Polska i Litwa zwracają się do Trybunału o oddalenie skargi jako bezzasadnej. Polska popiera żądania Rady również w odniesieniu do obciążenia Komisji kosztami postępowania.

IV – W przedmiocie skargi

16. Komisja podnosi cztery zarzuty na poparcie swojej skargi, oparte, odpowiednio, na braku kompetencji Rady do wydania zaskarżonej decyzji, nadużyciu władzy, naruszeniu zasady lojalnej współpracy między instytucjami i oczywistym błędzie w ocenie.

A – *W przedmiocie pierwszego zarzutu skargi, dotyczącego braku kompetencji Rady*

17. W swoim pierwszym zarzucie skargi, opartym na braku kompetencji Rady, Komisja podnosi zasadniczo, że propozycja stosownych środków, sformułowana w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, wraz z przyjęciem tej propozycji przez Litwę stanowi „decyzję", na mocy której Komisja uznała za niezgodny ze wspólnym rynkiem system pomocy zatwierdzony przez zaskarżoną decyzję na cały okres stosowania wyżej wymienionych wytycznych, czyli do dnia 31 grudnia 2013 r. Przywołując wyroki Trybunału z dnia 29 czerwca 2004 r.[11] i z dnia 22 czerwca 2006 r.[12], do których analizy w pkt 27–31 przedstawionej przeze mnie w dniu dzisiejszym opinii w sprawie C-117/10 odsyłam, Komisja twierdzi, że w myśl zasady pierwszeństwa, na której zgodnie z ww. wyrokami opiera się kryterium podziału kompetencji przyznanych Komisji i Radzie na podstawie art. 108 ust. 2 TFUE, w omawianym przypadku Rada nie była uprawniona do wydania zaskarżonej decyzji.

18. Spór prowadzony przez strony przed Trybunałem zasadniczo dotyczy trzech kwestii. Pierwsza kwestia dotyczy statusu systemu pomocy zatwierdzonego w zaskarżonej decyzji i wymaga w szczególności oceny, czy, jak twierdzi Komisja, system ten jest zbieżny z systemem będącym przedmiotem propozycji stosownych środków sformułowanej w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, czy też, jak twierdzi Rada, stanowi on nową i inną pomoc (zob. pkt 1 poniżej). Druga kwestia odnosi się do skutków propozycji stosownych środków przyjętej przez zainteresowane państwo członkowskie (zob. pkt 2 poniżej). Natomiast trzecia kwestia wymaga określenia zakresu propozycji stosownych środków sformułowanej w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013 oraz jej przyjęcia przez Litwę (zob. pkt 3 poniżej).

1. W przedmiocie systemu pomocy zatwierdzonego w zaskarżonej decyzji

19. Moim zdaniem trudno jest zakwestionować, że systemy pomocy opisane kolejno w decyzji Komisji z dnia 22 listopada 2006 r. i w zaskarżonej decyzji są zasadniczo zbieżne. Ponadto w skierowanym do Rady piśmie z dnia 12 listopada 2009 r. Litwa wprost zwraca się do Rady o zatwierdzenie „przedłużenia pomocy aktualnie przyznanej na zakup gruntów będących własnością państwa do dnia

11 — Wyrok w sprawie C-110/02 Komisja przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. I-6333.

12 — Wyrok w sprawie C-399/03 Komisja przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. I-5629.

31 grudnia 2013 r.”. Argumenty przedstawione przez Radę w celu wykazania różnicy między tymi dwoma systemami – dążące zasadniczo do stwierdzenia, że system zatwierdzony w zaskarżonej decyzji ma inny zakres czasowy, że skorzystają z niego inne podmioty oraz że jest on oparty na nowych okolicznościach prawnych i faktycznych – należy moim zdaniem odrzucić z tych samych powodów co wskazane w pkt 53, 54 i 56 opinii przedstawionej przeze mnie w dniu dzisiejszym w sprawie C-117/10, do której pozwolę sobie odesłać. Jeśli chodzi o twierdzenie Rady, iż wprowadzenie systemu zatwierdzonego w zaskarżonej decyzji będzie wymagać przyjęcia nowych ram prawnych, zaznaczam, że rząd litewski nie wskazał, iż do tego doszło. Co więcej, w swoich pismach procesowych wielokrotnie podkreśla on, iż do przepisów zgłoszonych Komisji w 2005 r. nie została wprowadzona żadna zmiana. Należy wreszcie podkreślić, że w skierowanych do Rady pismach z dnia 12 listopada i 4 grudnia 2009 r. Litwa wyraźnie zwraca się do Rady o zatwierdzenie „przedłużenia aktualnie obowiązującego systemu pomocy”.

20. Z drugiej strony bezsporne jest, że system pomocy, który został uznany w zaskarżonej decyzji za zgodny z rynkiem wewnętrznym, stanowi „nową pomoc” w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999, ponieważ system zgłoszony przez Litwę w 2005 r. miał być stosowany tylko do dnia 31 grudnia 2009 r. i do tej daty został zatwierdzony przez Komisję w wyżej wymienionej decyzji z dnia 22 listopada 2006 r. Chociaż zasadniczo z orzecznictwa przytoczonego w pkt 17 niniejszej opinii wynika, iż status ten nie jest sam w sobie decydujący dla wyłączenia kompetencji Rady zgodnie z art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE (zob. podobnie ust. 50 opinii przedstawionej w dniu dzisiejszym w sprawie C-117/10), to jednak w omawianym przypadku ma on zasadnicze znaczenie, co zostanie wykazane poniżej. W tym miejscu wystarczy wskazać, że przedłużenie systemu zatwierdzonego przez Komisję w 2006 r. na okres po dniu 31 grudnia 2009 r. wymagałoby nowego zgłoszenia i ponownego zajęcia przez Komisję pozytywnego stanowiska w kwestii jego zgodności z rynkiem wewnętrznym, ponieważ system ten nie jest zgodny z rozporządzeniem nr 1857/2006.

2. W przedmiocie skutków propozycji stosownych środków przyjętej przez zainteresowane państwo członkowskie

21. W świetle argumentów wskazanych w pkt 62–72 opinii przedstawionej w dniu dzisiejszym w sprawie C-117/10, do których odsyłam, uważam, że propozycja stosownych środków przyjęta przez państwo członkowskie, do którego jest ona skierowana, stanowi *ostateczne stanowisko* Komisji w sprawie zgodności danego systemu pomocy ze wspólnym rynkiem, wywołujące *wiążące skutki prawne analogiczne do skutków wywoływanych przez decyzję*. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału przytoczonym w pkt 17 niniejszej opinii akt taki może więc zablokować wydanie sprzecznych z nim decyzji na podstawie art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE.

22. Wobec powyższego należy zdefiniować, po pierwsze, zakres stanowiska w sprawie zgodności ze wspólnym rynkiem pomocy na zakup gruntów rolnych przyjętego przez Komisję w ramach propozycji stosownych środków zawartej w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, a po drugie, zakres obowiązków, jakie wzięła na siebie Litwa poprzez przyjęcie takiej propozycji. Ewentualne stwierdzenie braku kompetencji Rady do wydania zaskarżonej decyzji w rzeczywistości zależy od wyniku tej dwojakiej analizy.

3. W przedmiocie zakresu stosownych środków zawartych w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013 i przyjęcia tych środków przez Litwę

23. W pkt 74 przedstawionej w dniu dzisiejszym opinii w sprawie C-117/10 zauważyłem, że choć prawdą jest, iż, jak twierdzi Komisja, wytyczne dla rolnictwa na lata 2007–2013 zawierają stanowisko przewidujące zasadniczą niezgodność pomocy na inwestycje na zakup gruntów rolnych, która jest sprzeczna z art. 4 ust. 8 rozporządzenia nr 1857/2006, to w przypadku nowych systemów pomocy i nowej pomocy indywidualnej nie można jednak uznać takiego stanowiska za ostateczne samo w sobie, ponieważ na podstawie pkt 183 wspomnianych wytycznych Komisja zobowiązana jest do

stwierdzenia niezgodności ze wspólnym rynkiem pomocy w ramach procedury kontroli przewidzianej w art. 108 TFUE. Z tego powodu odrzuciłem argument Komisji, ponownie podniesiony przez nią w ramach skargi będącej przedmiotem niniejszego postępowania, zgodnie z którym wytyczne dla rolnictwa na lata 2007–2013 „stwierdzają" niezgodność ze wspólnym rynkiem od dnia 31 grudnia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. wszelkiej – w tym również jeszcze nieustanowionej – pomocy inwestycyjnej na zakup gruntów rolnych, która jest z nimi sprzeczna. Jak moim zdaniem słusznie zauważyli Rada i rząd litewski, uznanie tego twierdzenia za słuszne oznaczałoby przyznanie Komisji uprawnienia regulacyjnego w odstępstwie od procedur określonych w art. 108 TFUE.

24. W takiej sytuacji, uwzględniając połączony skutek propozycji stosownych środków sformułowanej w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013 oraz zobowiązania przyjętego przez zainteresowane państwo członkowskie, w ww. opinii stwierdziłem, że zajęcie przez Komisję stanowiska w kwestii systemów pomocy na zakup gruntów rolnych istniejących w danym państwie członkowskim ma charakter ostateczny i może zablokować kompetencję Rady na podstawie art. 88 ust. 2 akapit trzeci WE (zob. pkt 75 i 76).

25. W omawianym przypadku okoliczności są jednak inne i nie pozwalają na sformułowanie takiego samego wniosku. Chociaż jest prawdą, że Litwa przesłała pisemną, „wyraźną i bezwarunkową"[13] zgodę na środki proponowane przez Komisję w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, przyjmując w związku z tym – podobnie jak inne państwa członkowskie, które wyraziły swoją zgodę – zobowiązanie do zmiany swego systemu wspierania zakupu gruntów rolnych do dnia 31 grudnia 2009 r., to jednak bezsporne jest, że jeszcze w tym samym dniu system ten przestawał mieć zastosowanie. Wynika z tego, że Litwa nie była w praktyce zobowiązana do dokonywania żadnych zmian w istniejącym systemie i że podjęte przez nią zobowiązanie faktycznie ustało w tej samej chwili, gdy mogłoby dojść do uchybienia mu.

26. W takich okolicznościach zaskarżona decyzja nie spowodowała legitymizacji naruszenia porozumienia zawartego na podstawie art. 108 ust. 1 TFUE ani też nie pozostaje w sprzeczności z ostatecznym stanowiskiem Komisji, ponieważ – jak wykazano powyżej – stanowisko takie istnieje tylko w odniesieniu do systemów wymienionych w pkt 196 wytycznych na lata 2007–2013, czyli w przypadku Litwy w odniesieniu do systemu, który miał być stosowany tylko do dnia 31 grudnia 2009 r.

27. Do innego wniosku można by ewentualnie dojść, jedynie twierdząc, iż Litwa przyjęła wytyczne dla rolnictwa na lata 2007–2013 w całości, podejmując zobowiązanie, iż nie będzie wprowadzać systemów wsparcia zakupu gruntów rolnych niezgodnych z rzeczonymi wytycznymi w całym okresie od dnia 31 grudnia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. Jednakże, po pierwsze, takie twierdzenie, znajdujące się w niektórych fragmentach pism Komisji, pozostaje w sprzeczności z zakresem zgody zgłoszonej Komisji przez Litwę, która to – jak wynika z ogłoszenia opublikowanego w Dzienniku Urzędowym z dnia 15 marca 2008 r. – ograniczała się do stosownych środków zawartych w pkt 196 tychże wytycznych. Po drugie, twierdzenie takie oznaczałoby faktyczne upoważnienie do zastosowania mechanizmu przewidzianego w art. 108 ust. 1 TFUE i uregulowanego w art. 18 i 19 rozporządzenia nr 659/1999, poza ramami, dla których mechanizm ten został pomyślany, a mianowicie stałego badania istniejących systemów pomocy.

28. Wreszcie, jak słusznie twierdzi Komisja, nie ulega wątpliwości, że chociaż wytyczne na lata 2007–2013 zawierają stanowisko Komisji w kwestii niezgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy inwestycyjnej na zakup gruntów rolnych, która to pomoc nie spełnia warunków przewidzianych przez rozporządzenie nr 1857/2006, to jednak bez zmieniania orzecznictwa przytoczonego w pkt 16 niniejszej opinii, na podstawie którego tylko ostateczne stanowisko może spowodować taki skutek, nie można uznać, aby stanowisko to mogło zablokować kompetencję Rady na podstawie art. 108 ust. 2 akapit

13 — Zobacz komunikat opublikowany w Dzienniku Urzędowym C 70 z dnia 15 marca 2008 r.

trzeci TFUE. Chociaż rozwiązanie, jakie proponuję Trybunałowi w omawianym przypadku, może wydawać się zbyt formalistyczne, to jednak jest ono jedynym rozwiązaniem zgodnym z interpretacją kryteriów podziału kompetencji przyznanych Komisji i Radzie na podstawie art. 108 TFUE, przyjmowaną przez Trybunał w tymże orzecznictwie.

4. Wnioski w przedmiocie kompetencji Rady do wydania zaskarżonej decyzji

29. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał oddalił pierwszy zarzut skargi Komisji, dotyczący braku kompetencji Rady.

B – *W przedmiocie zarzutów drugiego i trzeciego skargi, dotyczących, odpowiednio, nadużycia władzy i naruszenia obowiązku lojalnej współpracy*

30. W drugim zarzucie skargi Komisja twierdzi zasadniczo, że zatwierdzając środki pomocy uznane za niezgodne ze wspólnym rynkiem w pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, Rada skorzystała z kompetencji przyznanej jej na mocy art. 108 ust. 2 trzeci akapit TFUE w celach innych niż te przewidziane przez traktat. Według Komisji w wyjątkowych okolicznościach postanowienie to upoważnia Radę do uznania za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomocy, której Komisja nie byłaby w stanie zatwierdzić, lecz nie przyznaje tej instytucji prawa do pozbawienia skuteczności oceny Komisji w sprawie zgodności pomocy, zawartej w akcie prawnym o mocy wiążącej.

31. W związku z tym zgadzam się z założeniem, na którym oparty jest omawiany zarzut skargi, a mianowicie że pkt 196 wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013 wraz z przyjęciem przez Litwę sformułowanych w nich stosownych środków stanowi ostateczne i wiążące stanowisko Komisji w kwestii zgodności ze wspólnym rynkiem środków zasadniczo identycznych z tymi, które są przedmiotem zaskarżonej decyzji. Jednak z okoliczności omawianego przypadku wynika, że takie zajęcie stanowiska, które dotyczyło systemu tracącego ważność – podobnie jak zobowiązanie Litwy do jego zmiany – w dniu 31 grudnia 2009 r., nie mogło być skuteczne po tej dacie.

32. W związku z tym uważam, że należy oddalić również drugi zarzut skargi, dotyczący nadużycia władzy.

33. W trzecim zarzucie skargi Komisja podnosi, że wydając zaskarżoną decyzję, Rada zwolniła Litwę z obowiązku współpracy ciążącego na niej w ramach stałego badania istniejących systemów pomocy przewidzianego w art. 108 ust. 1 TFUE oraz ze zobowiązania podjętego przez to państwo członkowskie poprzez przyjęcie stosownych środków zalecanych przez Komisję. W ten sposób Rada naruszyła równowagę instytucjonalną ustanowioną przez traktat, ingerując w kompetencje, które na jego podstawie zostały przyznane Komisji.

34. Także i ten zarzut skargi należy moim zdaniem oddalić. Opiera się on bowiem na założeniu, iż zaskarżona decyzja miała wpływ na przyjęte przez Litwę względem Komisji zobowiązanie do zmiany istniejącego systemu wsparcia zakupu gruntów w taki sposób, aby był on zgodny z wytycznymi dla rolnictwa na lata 2007–2013. Ponieważ zobowiązanie to wygasło z chwilą zakończenia stosowania wyżej wymienionego systemu, a mianowicie z dniem 31 grudnia 2009 r., wpływ, na który powołuje się Komisja, nie został wykazany, niezależnie od wszelkich innych względów.

C – W przedmiocie czwartego zarzutu skargi, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie kwestii zaistnienia wyjątkowych okoliczności oraz naruszenia traktatu i ogólnych zasad prawa Unii

35. W ramach czwartego zarzutu skargi Komisja zasadniczo podnosi dwa argumenty, które przeanalizuję oddzielnie poniżej. Po pierwsze, wskazuje ona, że zaskarżona decyzja zawiera oczywisty błąd w ocenie, ponieważ okoliczności przywołane w celu uzasadnienia zatwierdzonych środków pomocy nie są wyjątkowe. Po drugie, Komisja twierdzi, iż środki te są nieproporcjonalne w stosunku do realizowanych celów, szczególnie ze względu na czas trwania udzielonego zezwolenia.

36. Jeśli chodzi ogólnie o pojęcie wyjątkowych okoliczności w rozumieniu z art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE, o charakter i zakres dyskrecjonalnych uprawnień Rady w ramach wykonywania kompetencji powierzonych jej w myśl tegoż artykułu oraz o granice kontroli Trybunału nad decyzjami wydanymi na jego mocy, pozwolę sobie odesłać do rozważań zawartych w pkt 86 i 87 opinii przedstawionej w dniu dzisiejszym w sprawie C-117/10.

1. W przedmiocie pierwszego argumentu, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie zaistnienia wyjątkowych okoliczności zgodnie z art. 108 ust. 2 akapit 3 TFUE

37. Komisja podnosi z jednej strony, iż zaskarżona decyzja błędnie wskazuje jako wyjątkowe okoliczności pewne *problemy strukturalne sektora rolnego na Litwie*. Komisja nawiązuje w szczególności do motywu 2 tej decyzji, w którym Rada twierdzi, iż „[z]e względu na niewystarczające dochody w rolnictwie trudno jest polepszyć niekorzystną strukturę obszarową litewskich gospodarstw rolnych", oraz uściśla, że „[w] 2009 r. 52,5% wszystkich gospodarstw stanowiły gospodarstwa o powierzchni poniżej 5 hektarów". Komisja twierdzi ponadto, że Rada błędnie przedstawiła jako wyjątkową okoliczność „zmianę warunków rynkowych", a w szczególności spadek w 2009 r. cen producenta uzyskiwanych za produkty rolne, wspomniany w motywie 3 zaskarżonej decyzji. Wreszcie jeśli chodzi o czynniki wskazane w motywie 4 zaskarżonej decyzji, czyli o „nieposiadanie kapitału własnego przez rolników" oraz „wysokie oprocentowanie stosowane przez instytucje kredytowe w odniesieniu do kredytów na zakup gruntów rolnych pod koniec 2008 r. i w 2009 r.", Komisja zauważa, że pierwszy z tych czynników ma charakter strukturalny, a drugi, będący objawem kryzysu gospodarczego, nie jest niezależny od ogólnej sytuacji, na którą Rada powołuje się w motywie 3 decyzji.

38. W tym względzie podkreślam przede wszystkim, że moim zdaniem prawidłowe jest twierdzenie Komisji, iż okoliczności wymienione w motywie 2 zaskarżonej decyzji, czyli mały rozmiar gospodarstw rolnych i niski poziom uzyskiwanych z nich dochodów, nie stanowią *same w sobie* wyjątkowych okoliczności w myśl art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE, ponieważ ich charakter nie jest koniunkturalny, lecz strukturalny, czemu nie zaprzeczają ani Rada, ani Litwa.

39. Jednakże wbrew twierdzeniom skarżącej instytucji w zaskarżonej decyzji okoliczności te nie są przedstawione jako okoliczności wyjątkowe, lecz jako czynniki charakteryzujące strukturę litewskiej gospodarki rolnej, do których nawiązanie służy przede wszystkim ocenie gospodarczych i społecznych następstw recesji, będącej podstawą uzasadnienia zatwierdzonych środków, jak wynika z treści motywów 3 i 4 decyzji. To samo można powiedzieć o nieposiadaniu kapitału własnego przez rolników, określonego przez Komisję jako czynnik o charakterze strukturalnym, jednak bez wskazania dowodów uzasadniających takie stanowisko.

40. Z drugiej strony z wyroku z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie Komisja przeciwko Radzie jasno wynika, że w ramach wykonywania kompetencji określonej w art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE Rada może uwzględnić *utrzymywanie się* lub *nasilenie* problemów strukturalnych w określonym sektorze gospodarki w celu dokonania oceny skutków niekorzystnej koniunktury dla tego sektora [14].

14 — Wyrok w sprawie C-122/94, Rec. s. I-881, pkt 21.

41. Jeśli chodzi o argument Komisji, zgodnie z którym obniżenie poziomu dochodów i spadek cen producenta uzyskiwanych za produkty rolne zanotowany w 2009 r., a także kryzys gospodarczy, który rozpoczął się jesienią 2008 r. i trwał przez cały rok 2009, dotyczyły wszystkich państw członkowskich, przypominam, że według orzecznictwa fakt, iż dana sytuacja może dotyczyć równocześnie większej liczby państw członkowskich lub ewentualnie różnych sektorów gospodarki, nie wyklucza, by okoliczność ta mogła mieć znaczenie dla celów stosowania art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE [15], również z uwzględnieniem szczególnych skutków, jakie mogła ona wywołać w danym państwie członkowskim. W związku z tym sama Komisja podkreśla w swoich pismach procesowych, że Litwa została silnie dotknięta przez kryzys, co – jak zostało powiedziane powyżej – stanowi główny czynnik, na którym oparła się Rada w zaskarżonej decyzji. Co więcej, Komisja nie wyklucza, że sytuacja ogólnego kryzysu gospodarczego może teoretycznie stanowić wyjątkową okoliczność.

42. W związku z powyższym uważam, że Komisja nie wykazała istnienia oczywistego błędu w ocenie w odniesieniu do wystąpienia okoliczności uzasadniających wydanie decyzji na podstawie art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE.

2. W przedmiocie nieodpowiedniego i nieproporcjonalnego charakteru środków zatwierdzonych w zaskarżonej decyzji

43. Komisja podnosi przede wszystkim, że systemy wsparcia zakupu gruntów nie umożliwiają rozwiązania ani zmniejszenia problemów strukturalnych takich jak mały rozmiar gospodarstw rolnych. Zatwierdzony przez Radę rodzaj pomocy powoduje zwiększenie popytu na grunty rolne i prowadzi do wzrostu cen tych gruntów, a nie do rozwoju struktury własności rolnych, gdyż jest on zasadniczo korzystniejszy dla sprzedających niż dla nabywców. Opierając się na danych opracowanych przez Eurostat, uzupełnionych na wniosek Trybunału danymi pochodzącymi z litewskiego instytutu statystyki, Komisja zauważa, że chociaż system wsparcia zakupu gruntów rolnych istnieje na Litwie od 2003 r., to jednak w tych latach odnotowano jedynie marginalny wzrost średniej wielkość gospodarstw rolnych. W replice Komisja uściśla, że wzrost zanotowany w latach 2006–2007 nie może być skutkiem przyznania pomocy, ponieważ żadna pozycja wydatków z tego tytułu we wskazanych powyżej latach nie została zgłoszona Komisji przez Litwę, czemu nie zaprzecza rząd litewski, wezwany przez Trybunał do zajęcia stanowiska w tej kwestii. W odpowiedzi na pisemne zapytanie Trybunału Litwa podniosła, że dane przedstawione przez Eurostat dotyczą głównie zwrotów poprzednim właścicielom gruntów, które były przedmiotem nacjonalizacji, podczas gdy analiza statystyk dotyczących prywatyzacji gruntów stanowiących własność państwową, w ramach której przewidziane było przyznanie omawianej pomocy, wskazuje na znaczny wzrost średniej wielkości działek rolnych w latach 2005–2009.

44. Niezależnie od interpretacji danych statystycznych przedstawionych przez Komisję i przez Litwę uważam, że nawet gdyby z danych tych wynikało, iż średnia wielkość litewskich gospodarstw rolnych uległa w omawianych latach tylko nieznacznemu wzrostowi, nie byłoby to samo w sobie wystarczające dla wykazania, że Rada *w oczywisty sposób* przekroczyła zakres swoich uprawnień w zakresie oceny, uznając, że środki zatwierdzone w zaskarżonej decyzji są odpowiednie dla celów wskazanych w jej motywie 10, wśród których oprócz poprawy struktury gospodarstw rolnych oraz efektywności rolnictwa na Litwie wymienia się również zakończenie trwającej w tym państwie członkowskim reformy rolnej. Podobnie nie uważam, aby samo tylko twierdzenie, że zastosowanie systemu wsparcia inwestycyjnego na zakup terenów rolnych nie pozwoliło na obniżenie strukturalnie wysokiego poziomu odsetek od kredytów na zakup gruntów rolnych na Litwie, było, przy braku dowodów, wystarczające dla wykazania, iż system taki jest wyraźnie nieodpowiedni dla osiągnięcia poprawy perspektywy dostępu do tych kredytów dla rolników. Jeśli chodzi o inny – również niepoparty

15 — Podobny argument Komisji został odrzucony w pkt 22 wyroku z dnia 29 lutego 1996 r. w ww. sprawie Komisja przeciwko Radzie.

dowodami – argument Komisji, zgodnie z którym jedyną konsekwencją pomocy inwestycyjnej na zakup gruntów rolnych jest wzrost cen tych gruntów, pragnę zauważyć, że zatwierdzony system pomocy dotyczy wyłącznie sprzedaży gruntów państwowych, co ma ograniczyć możliwość działań spekulacyjnych.

45. Komisja zaznacza, że w ramach walki ze skutkami kryzysu Komisja przyjęła w 2009 r. komunikat wprowadzający tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego [16] (zwane dalej „tymczasowymi ramami prawnymi"), na podstawie którego to komunikatu dzięki niektórym późniejszym zmianom [17], zostały zatwierdzone różne formy interwencji państw członkowskich na rzecz gospodarstw rolnych, w tym w szczególności tymczasowa pomoc w maksymalnej wysokości 15 000 EUR do końca 2010 r. Komisja uważa, że poprzez nieuwzględnienie tej pomocy, której celem było właśnie rozwiązanie problemów związanych z kryzysem, oraz w szczególności poprzez niezbadanie, czy wspomniana pomoc umożliwiała rozwiązanie tych problemów, Rada naruszyła zasadę proporcjonalności. Komisja twierdzi ponadto, że Rada powinna była wziąć pod uwagę inne narzędzia pomocy, takie jak rozporządzenie nr 1535/2007 [18], z których władze litewskie mogły skorzystać, aby rozwiązać problemy rolników wskazane w zaskarżonej decyzji.

46. Argumenty Komisji wymagają oceny, czy i w jakich granicach Rada ma obowiązek uwzględnić środki, jakie zostały już przyjęte na szczeblu Unii, w celu poprawy sytuacji określonych przez wnioskujące państwo członkowskie jako okoliczności wyjątkowe. W związku z tym, w oparciu o rozważania zawarte w pkt 96 opinii przedstawionej w dniu dzisiejszym w sprawie C-117/10, do której odsyłam, uważam, iż w ramach oceny przeprowadzanej w myśl art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE Rada jest zobowiązana przynajmniej do rozważenia w swojej ocenie istniejących środków, których celem jest *właśnie* poprawa sytuacji uzasadniających zatwierdzenie spornej pomocy [19], przy czym nie powoduje to obowiązku zbadania ani wskazania przez Radę w jej decyzji zbioru zasad prawnych regulujących daną dziedzinę.

47. W omawianej sprawie z zaskarżonej decyzji nie wynika, aby Rada zbadała, czy Litwa wykorzystała możliwości oferowane przez tymczasowe ramy prawne, oraz jakie były skutki ewentualnych działań podjętych na tej podstawie [20]. Pragnę jednak zaznaczyć, że mimo iż, po pierwsze, funkcją bezpośredniej dotacji o ograniczonej wysokości, do której odnosi się Komisja, było łagodzenie skutków gospodarczych kryzysu, to jednak jej celem nie było właśnie wspieranie inwestycji mających na celu poprawę struktury gospodarstw rolnych, a po drugie, dotacja ta mogła być przyznawana tylko do dnia 31 grudnia 2010 r. Zostało to zresztą podkreślone przez Litwę w jej pismach skierowanych do Rady w dniach 12 listopada i 4 grudnia 2009 r. Moim zdaniem w takich okolicznościach Rada mogła słusznie uznać, że bardziej ukierunkowane działanie o szerszym zakresie czasowym, być może w połączeniu z innymi instrumentami, mogło zarówno dążyć do złagodzenia skutków kryzysu finansowego, szczególnie trudności związanych z dostępnością kredytów dla rolników, jak też stanowić właściwszą odpowiedź na problemy strukturalne litewskiej gospodarki rolnej. Nie wydaje mi się natomiast, aby – jak twierdzi Komisja – Rada miała szczególny obowiązek uwzględniać rozporządzenie nr 1535/2007 [21], gdyż instrument ten nie służy konkretnie realizacji celów określonych w decyzji. W każdym razie zatwierdzony w zaskarżonej decyzji system ma na celu zachęcanie do inwestowania w zakup gruntów rolnych, a więc działa na innym poziomie niż wymienione rozporządzenie.

16 — Dz.U. C 83, s. 1.

17 — Komunikat Komisji zmieniający tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiającej dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego (Dz.U. 2009, C 261, s. 2).

18 — Rozporządzenie Komisji (WE) z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 traktatu WE w odniesieniu do pomocy de minimis w sektorze produkcji rolnej (Dz.U. L 337, s. 35).

19 — Zobacz podobnie także opinię rzecznika generalnego G. Cosmasa przedstawioną w ww. sprawie C-122/94, w szczególności pkt 85.

20 — Zwracam jednak uwagę, że zarówno w piśmie z dnia 12 listopada, jak i w piśmie z dnia 4 grudnia 2009 r., które zostały skierowane do Rady, władze litewskie przedstawiły powody, w związku z którymi uznały, że tymczasowe ramy prawne nie są wystarczające dla sprostania trudnościom, jakie powstały w wyniku kryzysu gospodarczo-finansowego.

21 — Wyżej wymienione w przypisie 18.

48. Po trzecie, Komisja wskazuje na rozbieżność istniejącą między problemami strukturalnymi, których rozwiązaniu powinny służyć zatwierdzone środki, a uzasadnieniem tych środków. W związku z tym miałem już wcześniej okazję zaznaczyć, że następstwa kryzysu gospodarczego i finansowego dla sektora rolnego na Litwie stanowią zasadniczy powód, w oparciu o który w systematyce zaskarżonej decyzji stwierdzona została zgodność omawianych środków z rynkiem wewnętrznym. Pozornie Komisja ma więc rację, wskazując na rozdźwięk pomiędzy takim uzasadnieniem a wnioskami, do których dochodzi w motywie 10 zaskarżonej decyzji, mianowicie iż „[z]aistniały [...] wyjątkowe okoliczności, które umożliwiają uznanie takiej pomocy – na zasadzie odstępstwa i wyłącznie w stopniu, w jakim jest ona niezbędna do pomyślnego zakończenia reformy rolnej oraz do poprawy struktury gospodarstw rolnych i efektywności rolnictwa na Litwie – za zgodną z rynkiem wewnętrznym". Jednakże interpretacja zaskarżonej decyzji w świetle wniosku zgłoszonego przez Litwę (zawartego w szczególności w skierowanym do Rady piśmie z dnia 12 listopada 2009 r.) jasno ukazuje, że omawiane środki mają na celu przede wszystkim umożliwienie zakończenia reformy rolnej w rzeczonym państwie członkowskim, która w innym przypadku – jak wskazuje rząd litewski w przedłożonych uwagach interwenienta – uległaby zatrzymaniu, a w każdym razie spowolnieniu ze względu na negatywne, wyjątkowe i nieprzewidywalne skutki spowodowane przez kryzys w litewskim sektorze rolnym, w tym zarówno pogłębienie się problemów strukturalnych tego sektora, jak też ograniczenie rolnikom dostępu do kredytów na zakup gruntów rolnych. Zaskarżona decyzja interpretowana w taki sposób nie zawiera niezgodności, na jaką wskazuje Komisja.

49. Komisja twierdzi wreszcie, że przedłużenie w czasie zatwierdzonych środków i wywoływane przez te środki długotrwałe skutki (chodzi bowiem o finansowanie kredytów długoterminowych) powodują, iż środki te są nieproporcjonalne.

50. Według mnie z wyjątkowego charakteru kompetencji Rady na podstawie art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE wynika, że odstępstwo przyznane na podstawie tego postanowienia musi być ograniczone w czasie i może obejmować tylko okres ściśle konieczny do poprawy okoliczności wymienionych w uzasadnieniu decyzji[22]. Oznacza to, że gdy decyzja w rozumieniu art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE dotyczy systemów pomocy, które mają mieć zastosowanie przez stosunkowo długi czas, jak ma to miejsce w niniejszym przypadku, Rada jest zobowiązana wskazać powody, dla których uważa, iż jest to konieczne w świetle okoliczności powołanych na poparcie stwierdzenia, że są one zgodne ze wspólnym rynkiem. W niniejszej sprawie, jakkolwiek zaskarżona decyzja dostarcza jedynie powierzchownych wyjaśnień powodów, dla których uznano, iż konieczne jest zatwierdzenie omawianego systemu na okres czterech lat, powody te można wysnuć z kontekstu, w jaki wpisuje się zaskarżona decyzja, oraz z charakteru zatwierdzonych środków, z problemów, do jakich rozwiązania powinny one się przyczynić, oraz z realizowanych celów. Ponadto kwestia czasu trwania zatwierdzanych środków została poruszona przez Litwę w jej pismach z dnia 12 listopada i 4 grudnia 2009 r., w których nawiązała ona zasadniczo do spowolnienia procesu prywatyzacji gruntów w związku z kryzysem finansowym oraz do braku możliwości zakończenia tego procesu w krótkim terminie, a w każdym razie do dnia 31 grudnia 2010 r., czyli do dnia upływu okresu obowiązywania tymczasowych ram prawnych. W związku z zawartym w zaskarżonej decyzji odesłaniem do tego wniosku można uznać, że Rada domyślnie przyjęła jako własne argumenty przedstawione przez wspomniane państwo członkowskie. Ponadto Rada uściśliła i rozszerzyła to uzasadnienie w swych pismach procesowych skierowanych do Trybunału.

51. Jeśli chodzi o istotę argumentu podniesionego przez Komisję, zwracam uwagę, iż opiera się on zasadniczo na stwierdzeniu zbieżności czasu trwania odstępstwa udzielonego w zaskarżonej decyzji oraz zakresu czasowego stosowania wytycznych dla rolnictwa na lata 2007–2013, co według skarżącej instytucji ukazuje, w jaki sposób wybór Rady bardziej odpowiada woli zablokowania stosowania tych wytycznych aniżeli ograniczenia odstępstwa w stopniu ściśle niezbędnym do skorygowania stwierdzonej nierównowagi. W związku z powyższym, choć przyjmuję do wiadomości wspomnianą zbieżność,

22 — Zobacz podobnie ww. wyrok z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie Komisja przeciwko Radzie, pkt 25.

uważam, że w świetle długoterminowych celów, do jakich realizacji zmierza decyzja (w szczególności zakończenie reformy rolnej), oraz potencjalnie długoterminowych następstw kryzysu gospodarczego i finansowego, wskazanych jako wyjątkowe okoliczności na poparcie tejże decyzji, Komisja nie wykazała, że dokonując zatwierdzenia omawianego systemu na okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., Rada w oczywisty sposób przekroczyła granice uprawnień dyskrecjonalnych przysługujących jej przy wykonywaniu kompetencji wskazanej w art. 108 ust. 2 akapit trzeci TFUE.

52. Z powyższych względów uważam, że należy oddalić również zarzut czwarty skargi.

V – Wnioski

53. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał:

— oddalił skargę,

— obciążył Komisję kosztami postępowania oraz

— stwierdził, że państwa członkowskie, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.